

LIKKUTEI TORAH • PARSHAS BAMIDBAR • MAAMAR 19

דרוש לשבועות

A discourse for Shavuos: “And
I was with Him a nurturer”

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok

LikuteiTorah.com

THE CHASSIDISHE PARSHA

likuteitorah.com/likutei-torah/bamidbar/19/

1 דרוש לשבועות

A discourse for Shavuot.

2 ואהיה אצלו אמן ואהיה שעשועים יום יום משחקת לפניו בכל עת משחקת בתבל ארצו ושעשועי את בני אדם.

“And I was with Him a nurturer (amon), and I was delights (sha’ashu’im) day by day, playing before Him at all times; playing in the inhabited world (tevel) of His earth, and my delights are with the children of man.”

ופי במדרש רבה ר”פ בראשית אמן פדגוג האיך מה דאת אמר כאשר ישא האומן את היונק והוא לשון פרנסה וכן הוא עוד ברבות משפטים פ”ל.

And the Midrash Rabbah, at the beginning of Parshas Bereishis, explains: “Amon [means] a tutor (padagog), as you say, ‘as the nurturer (omen) carries the suckling.’” And this is an expression of providing sustenance; and so it is also in the Rabbah on Mishpatim, section 30.

3 והענין כי משה רבינו ע”ה אמר להקב”ה כי תאמר אלי שאהו בחיקך כאשר ישא האומן את היונק כו’ מאין לי בשר כו’

The explanation is: Moshe our teacher, peace be upon him, said to the Holy One, blessed be He, “that You should say to me, ‘Carry them in your bosom, as the nurturer carries the suckling,’ etc.,” [and] “From where do I have meat,” etc.

והיינו לפי שהיה במדרגה גבוה מן המים משיתיהו עד שהיה כבד פה לגבי תשבע”פ וכבד לשון לגבי תשב”כ [ועמ”ש מזה בפ’ בשלח בד”ה]

That is, because he was at a level as high as “from the water I drew him,” to the point that he was “heavy of mouth” with respect to the Oral Torah and “heavy of tongue” with respect to the Written Torah [and see what is written on this in Parshas Beshalach, in the discourse beginning

להבין ענין לחם משנה] ולכן אמר מאין לי בשר שאין זה בערכו כלל. [ועמ”ש מזה בפ’ בהעלותך] רק המן ירד בזכותו מזונא דחכמתא,

“To understand the matter of the double bread (lechem mishneh)”. Therefore he said, “From where do I have meat?” — for this is not within his measure at all. [And see what is written on this in Parshas Behaalos’cha.] Only the manna came down in his merit, the food of wisdom (mezona dechochmesa).

אבל התורה משבחת א"ע במעלה יתרה שיכולה היא לירד ממעלתה הגבוהה והרמה להיות אמונה שהיא רועה ומפרנס נש"י כנודע שהתורה נק' מזון לנפש ולכן נק' התורה לחם כמ"ש לכו לחמו בלחמי.

But the Torah praises itself with an added virtue: that it is able to descend from its high and lofty level to be an amon, that it shepherds and sustains the souls of Israel, as is known that the Torah is called food for the soul. And therefore the Torah is called bread, as it is written, "Come, eat of my bread."

וזהו כאשר ישא האומן את היונק. דר"ל שמפרנסו בלחם אחר ימי יניקה דאם ר"ל שמניקו מהו שאמר כאשר ישא האומן כו' מאין לי בשר כו'.

And this is [the meaning of] "as the nurturer carries the suckling": that is to say, that he sustains him with bread after the days of nursing. For if it meant that he nurses him, what is [the sense of] what he said, "as the nurturer carries," etc., [and] "From where do I have meat," etc.?

4 והנה גילוי בחי' זו להיות התורה בבחי' לחם הוא בשבועות זמן מ"ת שהקריבו שתי הלחם לחמו בלחמי תשב"כ ותשבע"פ כי בימי הספירה הם ימי יניקה

Now the revelation of this level — that the Torah be at the level of bread — is on Shavuot, the time of the Giving of the Torah, when they offered the two loaves (shte' halechem): "eat of my bread," the Written Torah and the Oral Torah. For the days of the Counting [of the Omer] are days of nursing.

כי לידת נש"י הי' בשביעי של פסח ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים שנמשכו מהעלם אל הגילוי ומשביעי של פסח עד שבועות מ"ד ימים הם בבחי' יניקה

For the birth of the souls of Israel was on the seventh [day] of Pesach, [when] "the children of Israel walked on dry land in the midst of the sea," for they were drawn forth from concealment into revelation. And from the seventh of Pesach until Shavuot [are] forty-four days, which are at the level of nursing,

דהיינו הגדלת המדות חסד שבחסד כו' עד"מ שהחלב מגדל אברי הולד וכך ימי הספירה הם המשכות ימים עליונים היום יום כו'

that is, the growing of the emotive attributes (middos) — Chesed (kindness) of Chesed, etc. — just as, by way of analogy, milk makes the limbs of the infant grow. And so the days of the Counting are drawings-down of the supernal days: "Today is day," etc.,

לעומר שעורים שהוא מאכל בהמה הוא מקור וחיות הנפש הבהמית של האדם [כי הנשמה ונפש אלקית
א"צ תיקון לעצמה כו']

“of the Omer” — [an Omer] of barley, which is animal food, [and] which is the source and life-force (chayus) of a person’s animal soul [for the neshamah and G-dly soul needs no rectification for itself, etc.],

להפוך כל המדות שבה שתהיינה לה' לבדו ולא תחללו כו' יום ראשון חסד שבחסד כו'

to transform all the emotive attributes that are in it so that they be “for Havayah alone,” and “you shall not profane,” etc. The first day, Chesed of Chesed, etc.

והיינו בחי' גידול של המדות שבנפש הבהמית והעלאתן ממטה למעלה ע"י בחי' המשכת מוחין
מלמעלה ונקי' בע"ה מוחין דיניקה, וכמ"ש במ"א ע"פ ולבן שינים מחלב,

And this is the growing of the emotive attributes in the animal soul and their elevation from below upward, through a drawing-down of the intellect (mochin) from above; and in Etz Chaim this is called “the mochin of nursing” (mochin deyenikah), as is explained elsewhere on [the verse] “and teeth white with milk.”

וזו היא המשכה עליונה מלמעלה מן הימים העליונים הנמשכים במ"ד ימי הספירה עד"מ דם נעכר
ונעשה חלב. כך ע"י אתכפיא שהאדם מזכך מדותיו נמשך הגדלת המדות.

And this is a supernal drawing-down from above, from the supernal days that are drawn down in the forty-four days of the Counting — just as, by way of analogy, blood decomposes and becomes milk. So too, through subjugation (iskafya), by which a person refines his emotive attributes, the growing of the emotive attributes is drawn down.

אך אין התינוק יודע לקרות אבא ואימא עד שיטעום טעם דגן שבבחי' יניקה עדיין לא נכנס בו דעת עד
שיטעום טעם לחם היא בחי' התורה שנתנה אחר ימי הספירה בשבועות

But “the infant does not know how to call ‘father’ and ‘mother’ until he tastes the taste of grain”: for at the level of nursing, Daas (knowledge) has not yet entered him, until he tastes the taste of bread, which is the Torah, which was given after the days of the Counting, on Shavuot.

ואזי הקריבו בו שתי הלחם והוא מזון לנפש האלקית לכו לחמו בלחמי והקרכה זו צריכה להיות ממושבותיכם בחיי ישיבה היא בחיי ק"ש

And then they offered on it the two loaves, and it is food for the G-dly soul: "Come, eat of my bread." And this offering must be "from your dwellings (moshvoseichem)," the level of sitting, which is the Shema.

כי תפלה בעמידה וק"ש בישיבה בעולם הבריאה ששם הוא היחוד שבק"ש יחודא עלאה או"א שא"א לנו להשיגו באצי" [וכמ"ש בפע"ח שער הק"ש פ"ד].

For prayer is [said] standing, and the Shema sitting, in the World of Beriah (Creation), for there is the unification of the Shema, the higher unity (yichuda ila'ah) of Abba and Imma (Chochmah and Binah), which it is impossible for us to attain in Atzilus [as is written in Pri Etz Chaim, Sha'ar Kerias Shema, chapter 4].

ופי" הכתוב ממושבותיכם מבחי" ק"ש במס"נ תביאו לחם כו' תוכלו להמשיך בחיי התורה להיות לכם בבחי" לחם הגורם להמשיך בחיי הדעת וההשגה. וזהו ואהיה אצלם אמן:

And the meaning of the verse is: "From your dwellings" — from the level of the Shema with self-sacrifice (mesirus nefesh) — "you shall bring bread," etc.: you will be able to draw down the Torah to be for you at the level of bread, which brings about the drawing-down of Daas and comprehension. And this is [the meaning of] "And I was with Him a nurturer (amon)."

5 ב ואח"כ ואהיה שעשועים שע"י בחי" אמן הוא המשכת בחי" לחם ומזון להיות הדעת וההשגה עי"ז אח"כ נמשך גילוי בחי" השמחה והשעשועים.

2. And afterwards, "and I was delights": for through the level of amon, which is the drawing-down of bread and food so that there be Daas (knowledge) and comprehension — through this, afterwards, the revelation of joy and delights is drawn down.

והנה ביאור ענין השמחה והשעשועים המתגלים ע"י הדעת וההשגה. יובן במ"ש זמירות היו לי חקך כו' ואמרז"ל [במדרש רבה.

Now, the explanation of the joy and delights that are revealed through Daas and comprehension will be understood from what is written, "Your statutes were songs (zemiros) to me," etc. And our Sages, of blessed memory, said [in the Midrash Rabbah,

6 ובתנחומא ובגמרא פ"ז דסוטה דל"ה ע"א] שנענש דוד על שקרא ד"ת זמירות ואמר לו הקב"ה זמירות קרית להו הריני

and in the Tanchuma, and in the Gemara, chapter 7 of Sotah, folio 35a] that David was punished for calling words of Torah "songs." And the Holy One, blessed be He, said to him, "You called them songs? Behold, I

מכשילך בדבר שאפילו תינוקות של בית רבן יודעין אותו דכתיב ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו והוא הביא את הארון בעגלה.

will make you stumble in a matter that even schoolchildren know," as it is written, "But to the sons of Kehos he did not give [wagons], for the service of the holy [things] was upon them; they would carry on the shoulder." And he brought the Ark on a wagon.

7 והענין הוא כי פ"י וביאור מלת זמירות הוא כמו זמר וניגון שמזמרים ומנגנים ניגון א' כמה פעמים אע"פ שהכל עריבות ומתיקות א' מ"מ כשערב לו לאדם איזה ניגון וזמר יכול לזמר ולנגן אותו כמה פעמים.

The explanation of this is: the meaning and sense of the word zemiros is like a song and melody, when one sings and plays one melody many times. Although it is all one pleasantness and sweetness, nevertheless, when some melody and song is pleasing to a person, he can sing it and play it many times.

8 וכך היה לי חוקיך חוקים נקי מצות שאין בהן טעם כמו פרה אדומה ושעטנז כו'

And so, "Your statutes were to me": chukim (statutes) is what the mitzvos that have no reason are called, such as the red heifer and sha'atnez, etc.

כלומר שהגם שאין למצוה זו שום טעם ודעת בשכל המושג ומוכן מ"מ ערב ומתוק לחיכו עד מאד

That is to say: although this mitzvah has no reason or knowledge at all in intellect that is grasped and understood, nevertheless it was exceedingly pleasant and sweet to his palate.

והיינו לפי שאף גם אם אין טעם ודעת מלובש בהמשכת מצוה זו למטה בהתלבשותה בגשמיות מ"מ יסודתה בהררי קדש הוא

And this is because, even if no reason or knowledge is encloded in the drawing-down of this mitzvah below, as it is encloded in physicality, nevertheless "its foundation is in the holy mountains": it is

מבחי' רצון העליון ב"ה שלמעלה מעלה מבחי' טעם ודעת הנמשך מבחי' ח"ע והחכמה מאין תמצא
שהיא נמשכת מבחי' אין הוא בחי' רצון העליון ב"ה כי

from the level of the supernal will (ratzon), blessed be He, which is far above the level of reason and knowledge that is drawn from the level of the higher Chochmah (Chochmah Ila'ah). And "Chochmah is found from ayin (nothing)," for it is drawn from the level of ayin, which is the level of the supernal will, blessed be He. For

הנה החכמה נקי' עדן שהוא עונג הנשמות בג"ע בשכל הנבראים המשכילים בגדולת א"ס ב"ה ונהנים
בהשגתם תענוג נפלא עד אין קץ ע"ד שאמרו בגמ' על אלישע אחר מוטב דלידייני כו'.

Chochmah is called Eden, which is the delight of the souls in Gan Eden, in the intellect of created beings who contemplate the greatness of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, and take wondrous delight in their comprehension, without end — along the lines of what was said in the Gemara about Elisha Acher: "It is better that he be judged," etc.

9 והנה אף שבספרים נזכר רק כי בחי' ג"ע תחתון ועליון. אבל כאמת יש הרבה מיני ג"ע זה למעלה מזה
עד אין קץ ותכלית גבוה מעל גבוה כו',

Now, although in the books only two levels of Gan Eden are mentioned, the lower and the upper, in truth there are many kinds of Gan Eden, one above the other, without end or limit, "one higher than the high," etc.

וע"ז רמזו רז"ל ת"ח אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב שנאמר ילכו מחיל אל חיל כו' אלא
שהספרים לא דברו מהם רק מהבי' מיני ג"ע עליון ותחתון.

And our Sages, of blessed memory, alluded to this: "Torah scholars have no rest, neither in this world nor in the World to Come, as it is said, 'They go from strength to strength,'" etc. Only, the books did not speak of them, but only of the two kinds of Gan Eden, the upper Gan Eden and the lower.

אבל בג"ע העליונים עד רום המעלות לא שלחו את ידם וכל עדן שלמעלה מעלה עד רום המעלות הכל
נקי' בשם חכמה

But the higher Gan Edens, up to the loftiest heights, they did not put forth their hand [to discuss]. And every Eden, higher and higher up to the loftiest heights, is all called by the name Chochmah (wisdom),

כי העונג שבהם הוא לפי ערך ההשכלה וההשגה ויש השגה למעלה מהשגה עד רום המעלות. אך כל בחי' השגה ותענוג מריש כל דרגין כו' אינו אלא בבחי' זיו.

for the delight in them is according to the measure of the understanding and comprehension, and there is comprehension above comprehension, up to the loftiest heights. But every level of comprehension and delight, [even] from “the head of all levels,” etc., is only at the level of radiance (ziv).

10 וכמארז"ל ונהנין מזיו כו'. וזהו בורא קדושים ישתבח שמך לעד מלכנו. קדושים אלו הנשמות וקדושים בכל יום יהללך סלה בלי הפסק בהשגה למעלה מהשגה כי ת"ח אין להם מנוחה כו'.

As our Sages, of blessed memory, said: “and they delight in the radiance,” etc. And this is [the meaning of] “Creator of holy ones, may Your Name be praised forever, our King.” “Holy ones”: these are the souls; and “holy ones praise You every day, selah,” without interruption, in comprehension above comprehension, for “Torah scholars have no rest,” etc.

וכל ההילול והשבח הזה אין זה אלא ישתבח שמך בחי' שם כלכד בחי' זיו כו'

And all this praise and acclaim is only “may Your Name be praised”: the level of a name alone, the level of radiance, etc.

(כמ"ש מזה בד"ה את שבתותי תשמרו) ושמו בגימ' רצון שהרצון הוא למעלה מעלה מבחי' חכמה והחכמה היא הנמשכת מבחי' הרצון שכך עלה ברצונו להתלבש בבחי' חכמה.

(as is written on this in the discourse beginning “You shall keep My Sabbaths”). And “His Name” (shemo) has the numerical value of ratzon (will); for will is far above the level of Chochmah, and Chochmah is what is drawn from the level of will, for so it arose in His will, to be en clothed in the level of Chochmah.

ולזאת הרי בחי' החכמה בטילה כאין לגבי בחי' רצון העליון ב"ה המתלבש בה ואין ערוך אליו

Therefore the level of Chochmah is nullified as nothing before the level of the supernal will, blessed be He, that is en clothed in it, and it bears no comparison to it.

וזהו ענין הזמירות שקרא דוד לד"ת לבחי' החוקים שעם היות שאין בהם טעם היינו לפי שנמשכו ונלקחו מרצון העליון ב"ה שהוא למעלה מההשגה והטעם.

And this is the matter of the “songs,” as David called words of Torah, [namely] the level of the statutes: although they have no reason, this is because they were drawn and taken from the supernal will, blessed be He, which is above comprehension and reason.

11 ומ"ש אורייתא מחכמה נפקת נפקת דייקא. אבל יסודן למעלה מהחכמה תר"ך עמודי אור עד"מ העמוד שמחבר הגג עם הרצפה. כך המצות נשפלו למטה.

And as for what is said, "The Torah comes forth from Chochmah": "comes forth," specifically. But their foundation is above Chochmah, the 620 pillars of light — by way of analogy, the pillar that joins the roof with the floor. So the mitzvos were lowered below,

אבל שרשן גבוה מאד נעלה ע"כ היה שמח שמחה גדולה בעסק התורה ומצות ע"י התבוננות זו but their root is very high and exalted. Therefore he rejoiced with great joy in his occupation with Torah and mitzvos, through this contemplation:

שהם רצון העליון וע"כ קראן זמירות שהן היו לו כמין זמר שמנגנן זמר א' בהם כמה פעמים מגודל המתיקות שבו.

that they are the supernal will. And therefore he called them "songs," for they were to him like a kind of song, in which one sings one song many times because of the great sweetness in it.

כך עם היות שכל המצות כולן הן רצונו ית' והרי זהו שבח אחד לכל המצות שבכולם מתלבש רצה"ע ב"ה מ"מ היה מתענג ושמח בכל א'

So too, although all the mitzvos, every one of them, are His will, may He be blessed, so that this is one praise for all the mitzvos, that the supernal will, blessed be He, is encloded in all of them, nevertheless he delighted and rejoiced in each one,

כמו שמתענגים ושמחים בעריבות ומתיקות הניגון והזמר שניגון וזמר א' מנגנן ומזמרים כמה פעמים מאחר שהוא זמר יפה מאד וזו היא שמחה של מצוה.

just as one delights and rejoices in the pleasantness and sweetness of a melody and song, so that one melody and song is played and sung many times, since it is a very beautiful song. And this is the joy of a mitzvah (simchah shel mitzvah):

דהיינו מחמת עוצם גדולת המצוה עצמה כי גבהה מעלתה מאד שהוא הוא רצה"ע ב"ה שלמעלה מהחכמה שהוא בחי' עדן ותענוג והשגה נפלאה עד אין קץ מריש כל דרגין כו'.

that is, because of the immense greatness of the mitzvah itself, for its standing is very lofty: it is the supernal will itself, blessed be He, which is above Chochmah, which is the level of Eden and of delight and wondrous comprehension without end, from "the head of all levels," etc.

אך מ"מ נענש דוד ע"ז לפי שעדיין לא הגיע לתכלית השבח העיקר שבתורה ומצות ומעלתן העצמי שהרי לא שבח אותן אלא בבחי' רצה"ע ב"ה המלוכש בהן.

Nevertheless, David was punished for this, because he had not yet reached the ultimate praise, the main [praise], of Torah and mitzvos and their essential virtue; for he praised them only in terms of the supernal will, blessed be He, that is en clothed in them.

12 והנה הרצון הוא עדיין בבחי' מעלת ומדרגת חיצונית שלהם. וכמ"ש וראית את אחורי ופני לא יראו.

Now, the will is still at the level of their outer virtue and rank, as it is written, "And you shall see My back, but My face shall not be seen."

אבל פנימיותו ועיקרן הוא הוא עונג העליון ב"ה שהוא פנימית הרצון כידוע וע"ז נאמר אחור

But their inner dimension (pnimiyus) and essence is the supernal delight, blessed be He, which is the inner dimension of the will, as is known. And of this it is said, "Back

וקדם צרתני ועד"מ מבשרי אחזה שהתענוג הוא עיקר המכוון והרצון הולך אחר התענוג שמחמת שיש נחת רוח ותענוג לפניו לכך הוא רוצה וחפץ בכך.

and front You have formed me." And by way of analogy, "from my flesh I behold": the delight is the main intent, and the will follows the delight; for because there is gratification and delight before him, therefore he wills and desires it.

13 ולכן נק' הרצון בחי' אחוריים ובחי' חיצונית לגבי העונג העליון ב"ה המלוכש בו וע"ז נאמר וראית את אחורי ופני לא יראו שאין פנימית העונג מתגלה כ"א בחי' הרצון בלבד

Therefore the will is called the level of the back (achorayim) and the outer level, in relation to the supernal delight, blessed be He, that is en clothed in it. And of this it is said, "And you shall see My back, but My face shall not be seen": for the inner dimension of the delight is not revealed, only the level of the will alone,

כמו שאינו נראה ונגלה באדם לזולתו רק בחי' רצון בלבד כשמגלה לו רצונו להיות כך וכך.

just as in a person nothing is seen and revealed to another except the will alone, when he reveals to him his will that such-and-such should be.

אבל פנימית העונג המלוכש בו והמכוון מזה איזה עונג ונחת רוח לפניו מזה לא ניתן להתודע ולהגלות ועונג זה הוא המלוכש במצות שהן רצונו ית'.

But the inner dimension of the delight that is encloded in it, and what is intended by it, what delight and gratification he has from it, is not given to be made known and revealed. And it is this delight that is encloded in the mitzvos, which are His will, may He be blessed.

14 וזהו אשר קדשנו במצותיו אשר מלשון באשרי כי אשורני שהוא לשון הילול ושבח והוא על עוצם ריבוי התענוג שיש בזה

And this is [the meaning of] “Who (asher) has sanctified us with His commandments”: asher is from the expression “In my good fortune (be’oshri), for they will call me fortunate (ishruni),” which is an expression of praise and acclaim; and it is because of the immense abundance of delight that there is in this,

כדי להלל ולשבח מאד ובבחי' זו נאמר באשר וטובל בשמן רגלו שבבחי' רגלו בלבד הוא מלוכש בבחי' שמן היא בחי' ח"ע כו':

enough to praise and acclaim [it] greatly. And of this level it is said of Asher, “and he dips his foot in oil”: for only at the level of “his foot” is it encloded in the level of oil, which is the higher Chochmah (Chochmah Ila’ah), etc.

15 ג והנה ההפרש שבין בחי' אחוריים לבחי' פנים מבשרי אחזה שבעורף אין בו התחלקות אברים שעור א' מכסה את כולו.

3. Now, the difference between the level of the back and the level of the face, [as] “from my flesh I behold”: in the nape of the neck there is no division into organs, for one skin covers all of it.

משא"כ בבחי' פנים נראה ונגלה ציור התחלקות האיברים עינים לראות אזנים לשמוע כו' ותענוג שבבחי' ראיה הוא בחי' אחרת משמיעה כו'.

In the face, by contrast, the form of the division of the organs is seen and revealed: eyes to see, ears to hear, etc.; and the delight in sight is a different thing from [the delight in] hearing, etc.

כך הוא למעלה כביכול שבח"י רצון העליון ב"ה נק' בחי' אחוריים ואין בו שום התחלקות ולכך הרצון המלוכש במצות כולל כל המצות בשוה שכולן הן בחי' רצונו ית'

So it is Above, as it were: the level of the supernal will, blessed be He, is called the level of the back, and there is no division in it at all. Therefore the will that is enlothed in the mitzvos includes all the mitzvos equally, for all of them are His will, may He be blessed,

והרי זה שבח א' לכולן אלא שהוא שבח גדול מאד כנ"ל שהרצון עליון הוא למעלה מהחכמה כו'

and so this is one praise for all of them; only, it is a very great praise, as mentioned above, for the supernal will is above Chochmah, etc.

ולכן נק' העונג והשמחה הנמשך מזה בשם זמירות כמו זמר שמנגנים ניגון א' היפה מאד הרבה פעמים כנ"ל.

And therefore the delight and joy that come from this are called by the name "songs," like a song in which one plays one very beautiful melody many times, as mentioned above.

אבל העונג העליון ב"ה המלוכש במצות יש לכל מצוה תענוג פרטי כי העונג היא פנימית המכוון המלוכש ברצון ואין פנימית המכוון המלוכש ברצון מצוה זו מלוכש ברצון מצוה אחרת כי לכל מצוה יש כוונה אחרת כנודע.

But [as for] the supernal delight, blessed be He, that is enlothed in the mitzvos, each mitzvah has a particular delight. For the delight is the inner dimension of the intent that is enlothed in the will, and the inner dimension of the intent enlothed in the will of this mitzvah is not enlothed in the will of another mitzvah, for each mitzvah has a different intent, as is known.

16 וכמו עד"מ בפנים הרי התענוג שבראי' המלוכש בעינים אינו דומה כלל להתענוג שבשמיעה שבאזנים וכן תענוג שבטעמים חיך אוכל יטעם כו' כל מין תענוג הוא מהות אחר.

And just as, by way of analogy, in the face, the delight in sight, which is enlothed in the eyes, is not at all like the delight in hearing, which is in the ears; and likewise the delight in tastes, "the palate tastes food," etc.: each kind of delight is a different essence.

כך בחינת עונג העליון הנמשך ומתגלה ע"י המצות בציצית תענוג מיוחד ומשונה מהתענוג שבמצוה אחרת וכן בתפילין כו' ובכל המצות.

So [with] the supernal delight that is drawn down and revealed through the mitzvos: in tzitzis [there is] a unique delight, different from the delight in another mitzvah, and so in tefillin, etc., and in all the mitzvos.

ולא כמו מעלת הרצון שהוא מדרגה אחת לכולן (ועמ"ש בד"ה ראו כי ה' נתן לכם השבת בפי' דרכיה דרכי נועם),

This is unlike the standing of the will, which is one level for all of them (and see what is written in the discourse beginning "See that Havayah has given you the Shabbos," on the meaning of "Its ways are ways of pleasantness").

ולכן במ"ת דכתיב פנים בפנים דבר ה' שהי' גילוי בחי' פנים עליונים שהוא עונג העליון ב"ה המלוכש בתורה ומצות.

Therefore, at the Giving of the Torah, of which it is written, "Face to face Havayah spoke," there was a revelation of the supernal face, which is the supernal delight, blessed be He, that is encloded in Torah and mitzvos.

הנה אמרז"ל על כל דבור פרח נשמתן לפי שבכל דבור מעשרת הדברות הי' גילוי עונג פרטי המלוכש בדיבור זה בלבד שאינו דומה לגילוי העונג שבדיבור השני והגורם לזה שזכו ישראל לכך במ"ת

Indeed, our Sages, of blessed memory, said, "At each utterance their souls flew out": because in each utterance of the Ten Commandments there was a revelation of a particular delight, encloded in that utterance alone, which is not like the revelation of the delight in the second utterance. And what caused Israel to merit this at the Giving of the Torah

היינו משום דכתיב פנים בפנים, שגם מלמטה למעלה היה בבחי' גילוי הפנימיות ולא בבחי' אחוריים כי גם בתשוקה וכלות הנפש שממטה למעלה יש ב' בחי' הא' כמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ.

is that it is written, "Face to face": for from below upward, too, it was at the level of the revelation of the inner dimension, and not at the level of the back. For in the yearning and the expiring of the soul (kelos hanefesh) from below upward, too, there are two levels. The first is as it is written, "Whom do I have in heaven? And with You I desire nothing on earth":

דהיינו שמבטל רצונו וחפצו המלובש בגוף ונפש הבהמית ורוצה לדבקה בו ית' בתשוקה וצמאון כו'.

that is, he sets aside his will and desire that are encloded in the body and the animal soul, and wants to cleave to Him, may He be blessed, with yearning and thirst, etc.

אך מ"מ רצון זה ותשוקה זו היא בחי' אחוריים שהרי עדיין נפשו האלקית מלובשת בגוף ונה"ב בתענוגות בני אדם אלא שרוצה לצאת מהם ומסכים בהסכמה אמיתית שתתפשט האהבה מלבושיה שבנוגה לדבקה באלקים חיים.

Nevertheless, this will and this yearning are at the level of the back: for his G-dly soul is still encloded in the body and the animal soul, in the pleasures of mankind; only, he wants to leave them, and agrees with true consent that the love should strip off its garments that are in [kelipas] nogah, to cleave to the living G-d.

אך עדיין לא נתפשטה האהבה עד שתחפץ בקרבת אלקים בשמחה וטוב לבב מרוב כל ולהתענג על ה' אהבה בתענוגים ממש שזהו בחי' ה' וכמ"ש כלה שארי ולבבי כו'

But the love has not yet been stripped [of them] to the point that it desires closeness to G-d "with joy and gladness of heart, from the abundance of everything," and to delight in G-d, actual "love with delights." This is the second level, as it is written, "My flesh and my heart pine away," etc.

והיא בחי' ומעלה יתירה שמחה ותענוג בה' ממש והיא שמחה של מצוה ונשמח בדברי תורתך וב מצותיך לעולם ועד

And it is a level and a surpassing virtue: joy and delight in G-d Himself. And it is the joy of a mitzvah: "and we will rejoice in the words of Your Torah and in Your mitzvos forever and ever,

כי הם חיינו כו' ובחי' זו ה' היא בחי' גילוי פנימית וז"ש פנים בפנים דבר ה'.

for they are our life," etc. And this second level is the level of the revelation of the inner dimension. And this is [the meaning of] what is written, "Face to face Havayah spoke":

כלומר שהיו חיבור והתקשרות בחי' פנים עליונים בבחי' פנים התחתונים שהי' התלבשות עונג העליון ב"ה שהוא הוא פנימי הרצון בבחי' עונג התחתון שממטה למעלה כלה שארי ולבבי כו'

that is to say, there was a joining and binding of the supernal face with the lower face: the supernal delight, blessed be He, which is the very inner dimension of the will, was encloded in the lower delight that rises from below upward, "My flesh and my heart pine away," etc.,

בבחי' פנימי' האהבה בתענוגים להתענג על ה' ממש שעיי"כ זכו והשיגו העונג העליון ב"ה המלוכש בכל מצוה עונג פרטי.

at the level of the inner dimension of the "love with delights," to delight in G-d Himself. Through this they merited and attained the supernal delight, blessed be He, that is enfolded in each mitzvah as a particular delight.

17 ולכן על כל דבור ודבור פרח נשמתו. וזהו שנענש דוד המלך ע"ה על שלא שיבח את התורה רק בבחי' זמירות שהוא מצד בחי' אחוריים של המצות

And therefore at each and every utterance their souls flew out. And this is [why] King David, peace be upon him, was punished: because he praised the Torah only as "songs," which is from the aspect of the back of the mitzvos,

ולא שיבח את התורה בבחי' זו הפנימי' שהיא מעלתן העקרית העצמית, ולכן העונש היה ג"כ מדה כנגד מדה ששכח מעלת התורה שהיא בבחי' פנים כי

and did not praise the Torah in this inner aspect, which is their main, essential virtue. And therefore the punishment, too, was measure for measure: he forgot the virtue of the Torah, which is at the level of the face. For

הנה לכך נאמר בכתף ישאו שהלויים היו נושאי הארון והיו כתפיהם לחוץ ופניהם כנגד הארון זה כנגד זה

this is why it is said, "They shall carry on the shoulder": the Levites were the bearers of the Ark, and their shoulders were outward and their faces toward the Ark, facing one another.

והיינו לפי שצ"ל בחי' פנים בפנים כנ"ל וגם הלוחות שבארון הי' בבחי' פנים לכל צד שהלוחות היו כתובים משני עבריהם שלכל עבר לא נראה

This is because there must be [the level of] face to face, as mentioned above. And the Tablets in the Ark, too, were at the level of face on every side, for the Tablets were written on both their sides, so that on each side nothing was seen

רק בחי' הפנים והוא נענש ששכח זה ונשאו בפרות על העגלה ומה שנענש שנפל בבחי' שכחה היא בחי' אחוריים [עמ"ש פ' תצוה סדי"ה זכור כו']

but the face. And he was punished in that he forgot this, and they carried it with cows on the wagon. And as for his being punished by falling into forgetfulness, which is the level of the back [see what is written in Parshas Tetzaveh, at the end of the discourse beginning "Remember," etc.,

לא תשכח] היינו מדה כנגד מדה שלפי שלא שיבח את התורה בבחי' פנים אלא בבחי' אחוריים שכח מעלת הלוחות שהיו בבחי' פנים ונפל לבחי' שכחה היא בחי' אחוריים.

"do not forget"], this is measure for measure: because he praised the Torah not at the level of the face but at the level of the back, he forgot the virtue of the Tablets, which were at the level of the face, and fell into forgetfulness, which is the level of the back.

18 ובוה יובן מ"ש ואהיה שעשועים כי בחי' שעשועים הן הן בחי' גילוי בחי' פנימי דהיינו בחי' עונג העליון המלוכש במצות

Through this will be understood what is written, "and I was delights": for delights (sha'ashu'im) are the very revelation of the inner dimension (pnimiyus), that is, the supernal delight that is en-clothed in the mitzvos,

שהיא פנימית הרצון משא"כ בחי' זמירות הן בחי' אחוריים שהוא הרצון כנ"ל [ועמ"ש עוד מענין זה ע"פ ויהי מקץ שנתים ימים ובאגה"ק קרוב לסופו ד"ה דוד זמירות קרית להו].

which is the inner dimension of the will; whereas "songs" are the level of the back, which is the will, as mentioned above [and see what is written further on this matter on [the verse] "And it was at the end of two years," and in Iggeres HaKodesh, near its end, the passage beginning "David, You called them songs"].

אך הנה ואהיה כתיב לשון הוה והיינו שצריך להמשיך גילוי והתהוות בחי' השעשועים. דבאתאדל"ת תליא מילתא.

But note: it is written ve'ehyeh, a present-tense form. That is, one must draw down the revelation and coming-into-being of the delights; for the matter depends on an arousal from below.

19 וזהו יום יום דהיינו בחי' ק"ש שאומרים דבר יום ביומו כי בכל יום נעשה בריה חדשה.

And this is [the meaning of] "day by day": that is, the Shema, which is said "each day's matter on its day," for every day there comes about a new creation.

וע"כ בכל יום צריך לקרות ק"ש ולמסור נפשו באחד בכל יום ואהבת בחי' תענוג כו' ועי"ז גורם ירידת התענוג עליון שעשוע שבעצמותו שיתלבש בתורה וזהו אני תורתך שעשעתי.

Therefore every day one must recite the Shema and give over his soul at [the word] "One" every day, [and then] "And you shall love," the level of delight, etc. And through this he brings about the descent of the supernal delight, the delight (sha'ashua) that is in His essence, so that it is en clothed in the Torah. And this is [the meaning of] "I (ani) have delighted (sha'ashati) Your Torah."

שעשעתי הוא פועל יוצא שממשיך השעשועים בהתורה והיינו ע"י אני אותיות אין פי' בחינת ביטול היש שעושה מאני אין

Sha'ashati is a transitive verb: he draws the delights into the Torah. And this is through ani ("I"), which has the letters of ayin ("nothing"); that is, the level of the nullification of the self (bittul hayesh), when one makes of ani, ayin.

והיינו שגם בלימוד התורה לא יהי בבחי' יש אלא בביטול היש כמ"ש בכל נפשך סמוך לודברת במ כו' ועי"ז גורם למעלה להמשיך מהיש לאין

That is, in the study of the Torah, too, he should not be in a state of yesh (self), but in the nullification of the self, as it is written, "with all your soul," next to "and you shall speak of them," etc. And through this he causes Above a drawing-down from yesh to ayin:

דהיינו מיש האמיתי שעשועים העצמיים יומשך הארה בחכמה שהיא בחי' אין ממש [והוא ג"כ ההמשכה מבחי' אני בבחי' אין ע' בע"ח שער השתלשלות הי"ס דרך העגולים במה"ב פ"ב בענין אני ואין.

that is, from the true Yesh, the essential delights, a radiance is drawn down into Chochmah, which is the level of actual ayin [and this is also the drawing-down from the level of ani into the level of ayin; see in Etz Chaim, Sha'ar Hishtalshelus HaYud Sefiros, Derech HaIgulum, in the Mahadura Basra, chapter 2, on the matter of ani and ayin.

20 ובמא"א אות א' ססעי' ס"ד מלי דא"ק נקי' אני מתלבשת ברדל"א נקרא אין עכ"ל וע' מענין ואהי' בזהר ויקהל דרי"ז ע"א והייתי לא כתיב

And in Meorei Or, letter alef, at the end of section 64: "Malchus (sovereignty) of Adam Kadmon is called ani; [when] it is en clothed in Radla (the Unknowable Head) it is called ayin." End of quote. And on the matter of ve'ehyeh, see the Zohar, Vayakhel, folio 217a: "It is not written vehayisi ('and I was'),

אלא ואהיה כו' ור"פ שמיני דל"ה ע"ב ובהרמ"ז שם ובפ' אחרי דס"ה ע"ב וסימן ואהיה כו' ודס"ז ע"ב]:

but ve'ehyeh," etc.; and at the beginning of Parshas Shemini, folio 35b, and in the Ramaz there; and in Parshas Acharei, folio 65b, "and a sign: ve'ehyeh," etc.; and folio 67b].

21 ד משחקת לפניו בכל עת. הנה יש כ"ח עתים י"ד לטובה כו' וא' מהם עת לחבק ועת לרחוק מחבק פי'

שיש לפעמים עת רצון למעלה שנעשה בחי' חיבוק

4. "Playing before Him at all times." Now, there are twenty-eight times, fourteen for good, etc., and one of them is "a time to embrace and a time to refrain from embracing." The meaning is: sometimes there is a time of favor (eis ratzon) Above, when there comes about an embrace

כנ"י מקור הנשמות עם הקב"ה כאדם החובק את חבירו מאחוריו שלא ילך מפניו כך כביכול הקב"ה מחבק כנ"י כמ"ש אהבתי אתכם אמר ה' ואהבתו לא תסור ממנו לעולמים שלא להיות האדם בבחי' נפרד ממנו ח"ו.

of Knesses Yisrael (the Community of Israel), the source of the souls, with the Holy One, blessed be He. Like a person who embraces his fellow from behind so that he not go away from him, so, as it were, the Holy One, blessed be He, embraces Knesses Yisrael, as it is written, "I have loved you, says Havayah," and His love will not depart from us forever, so that a person not be in a state of separateness from Him, G-d forbid.

22 וכמו שהיה כמ"ת פנים בפנים דבר ה' עמכם שגם ממטה למעלה היה הכל בבחי' פנים שאפילו

האחוריים נכללו בבחי' פנים ונעשה הכל בבחי' פנים

As it was at the Giving of the Torah: "Face to face Havayah spoke with you," for from below upward, too, everything was at the level of face: even the back was included in the level of face, and everything became face,

דהיינו שגם נפש הבהמית אתהפכא כו' וכמ"ש בכל לבבך בשני יצריך כו' וזהו ימין ה' עושה חיל [וע']

בע"ח שער עשרים פ"ב דב' פעמים כ"ד

that is, even the animal soul was transformed (is'hapcha), etc., as it is written, "with all your heart," with both your inclinations, etc. And this is [the meaning of] "The right hand of Havayah does valiantly (oseh chayil)" [and see in Etz Chaim, Sha'ar 20, chapter 2: that twice the twenty-four

אותיות שיש בפסוק בשכמל"ו דק"ש שחרית וערבית זהו ענין חיל ולכן נקרא כנס"י אשת חיל ועמ"ש ע"פ ושמתי כדכד וענין בשכמל"ו היינו קבלת עול מלכות שמים וביטול היש וזהו ימין ה' עושה חיל].

letters that are in the verse "Blessed be the Name of the glory of His kingdom forever and ever" of the morning and evening Shema is the meaning of chayil; and therefore Knesses Yisrael is called "a woman of valor (eishes chayil)." And see what is written on [the verse] "And I will make [your windows of] kadmah." And the meaning of "Blessed be the Name of the glory of His kingdom forever and ever" is accepting the yoke (kabbalas ol) of the kingdom of Heaven and the nullification of the self (bittul hayesh); and this is [the meaning of] "The right hand of Havayah does valiantly"].

אמנם בגלות הוא בחי' עת לרחוק מחבק כשאינן עת רצון אזי רחוק מלחבק ואזי אין עומדים כנס"י עם הקב"ה פנים בפנים דהיינו שאין דביקות הנפש באלקים חיים בבחי' פנים ממש ע"ד כלה שארי ולבבי כו'

In exile, however, it is the level of "a time to refrain from embracing": when there is no time of favor, then [He] refrains from embracing, and then Knesses Yisrael does not stand with the Holy One, blessed be He, face to face; that is, the soul's cleaving to the living G-d is not at the level of the actual face, in the manner of "My flesh and my heart pine away," etc.,

ויש לו תענוג במילי דעלמא הגם שיש לו רצון לה' הוא רק בחי' אחורי כנ"ל שהרצון נק' אחוריים והתענוג הוא בחינת פנים כו'

and he has delight in worldly matters. Although he has a will for G-d, it is only at the level of the back, as mentioned above, for the will is called the back and delight is the level of face, etc.

וז"ש למה תשיב ירך וימינך מקרב חיקך כלה חיקך קרי וחוקך כתיב וחוקך היינו התורה

And this is [the meaning of] what is written, "Why do You withdraw Your hand, even Your right hand? From within Your bosom, make an end!" Cheikcha ("Your bosom") is how it is read, and chukcha ("Your statute") is how it is written; and "Your statute" is the Torah,

שהיא חוקת ה' והוא בקשת כנס"י שיתגלה ימינו ית' ולא יהי גנוז ונעלם בחוקו ומכלל זה אתה שומע שיש עתים שהימין גנוז ונעלם בחוקו

which is the statute of G-d. And this is the request of Knesses Yisrael that His right hand, may He be blessed, be revealed, and not be hidden and concealed within His statute. And from this you can infer that there are times when the right hand is hidden and concealed within His statute.

והיינו ע"ד מארז"ל אור שנברא ביום ראשון היה אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו.

And this is along the lines of the saying of our Sages, of blessed memory: "The light that was created on the first day: by it man could see from one end of the world to the other.

ראה שאין העולם כדאי לו גנוז לצדיקים. והיכן גנוז היינו בתורה וע"י בזהר פ' תרומה (דקמ"ט א')

He saw that the world was not worthy of it, [and] hid it away for the righteous." And where did He hide it? In the Torah. And see the Zohar, Parshas Terumah (folio 149a).

וזהו ענין שהימין שהוא חסד עליון שהוא בחי' נהורא קדמאה הוא גנוז בקרב חוקו הוא התורה

And this is the meaning: the right hand, which is supernal Chesed (kindness), which is the level of the primordial light (nehora kadma'ah), is hidden within His statute, which is the Torah.

(ומזה מוכן המעשה דאיתא בזהר סוף ח"ג דף ש"ה ע"א שאמר ר' אלעזר ואנא חמינא כו' כי הוא היה יכול שיתגלה לו ע"י התורה בחי' אור ההוא הגנוז בו שאדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו וע"כ אמר אנא חמינא ממש)

(And from this is understood the story found in the Zohar, at the end of Part III, folio 305a, that Rabbi Elazar said, "And I saw," etc.: for he was able to have revealed to him, through the Torah, that light hidden in it, by which man can see from one end of the world to the other; and therefore he said, "I saw," literally.)

וז"ש ימין ה' רוממה ימין ה' עושה חיל כי תמיד יצוה ה' עלינו חסדו וימין ה' נטויה עלינו

And this is [the meaning of] what is written, "The right hand of Havayah is exalted; the right hand of Havayah does valiantly": for G-d always commands His kindness upon us, and the right hand of G-d is stretched out over us;

רק לפעמים היא רוממה מנפש האדם רק היא גנוזה בתורה ולפעמים יורדת ונמשכת למטה בנפש האדם ואז היא עושה חיל

only, sometimes it is "exalted" above a person's soul, being only hidden in the Torah, and sometimes it descends and is drawn down below into a person's soul, and then it "does valiantly."

ולכן אמר הכתוב וימינך מקרב חיקך כלה כלומר שלא תהא מלובשת ומתעלמת בתורה להיות גנוזה שם רק תוציאנה מקרב חיקך מההעלם אל הגילוי להיות גילוי ימין וחסד ה' היא האהבה תקועה בנפש האדם

Therefore the verse says, “Your right hand, from within Your bosom, make an end”: that is to say, that it should not be enfolded and concealed in the Torah, to be hidden there, but that You bring it out from within Your bosom, from concealment into revelation, so that there be a revelation of the right hand and kindness of G-d, which is love, implanted in a person’s soul.

והנה בכל עת ועת בין בבחי' עת לחבק בין בבחי' עת לרחוק מחבק נאמר על התורה משחקת,

Now, at each and every time, whether at the level of “a time to embrace” or at the level of “a time to refrain from embracing,” it is said of the Torah, “playing.”

והענין כי הנה בחי' שחוק היא בחי' ביטול היש לאין וכמ"ש צחוק עשה לי אלהים פי'

The explanation is that laughter (sechok) is the level of the nullification of yesh (something) into ayin (nothing), as it is written, “Elokim has made laughter for me.” The meaning is:

כי שם אלקים המעלים ומסתיר אור א"ס ב"ה להיות נראה העולם ליש ודבר נפרד כו' ושלא יבטל במציאות כו' כמו זיו השמש בשמש כו'

the Name Elokim, which hides and conceals the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, so that the world appears as a yesh and a separate thing, etc., and so that it not be nullified out of existence, etc., like the radiance of the sun within the sun, etc.,

הוא בשביל הצחוק שלבסוף הכל שישוב ויתהפך שיהי' היש בטל לאין ונגלה כבוד ה' לעין כל כי שם אלקים המסתיר ומעלים שיהא נראה ליש כו'

is for the sake of the laughter at the end of everything, when it will turn back and be transformed, so that the yesh will be nullified into ayin, and “the glory of Havayah will be revealed” before every eye. For the Name Elokim, which conceals and hides so that [the world] appears as a yesh, etc.,

הוא רק כמו צחוק שעושין לפני שרים שעושים שינויים דברים זרים לשחוק בהם ונעשה בחי' יש ושיהי' היש בטל לאין ועשיית גילוי היש יהי'

is only like the jesting done before princes, when they do changes, strange things, to laugh at them. [So] there came about the level of yesh, and [it is] so that the yesh will be nullified into ayin, and the making of the revelation of the yesh will be

כמו זר נחשב ואין זה רק בחי' שחוק ועד"ז הוא ענין השחוק לע"ל שעתיד הקב"ה לעשות קניגי לצדיקים שור הבר עם לויתן כו' וכמ"ש במ"א.

"counted as a strange thing," and this is only the level of laughter. And along these lines is the matter of the laughter in the Time to Come, when the Holy One, blessed be He, will make a hunt (kenigi) for the righteous, the wild ox with the Leviathan, etc., as is explained elsewhere.

23 והנה גילוי בחי' ביטול היש לאין שיהיה לעתיד הוא ע"י התורה שהיא המשכת אור א"ס ב"ה בדברים

גשמיים שתחת ממשלת קליפת נוגה להעלותם ולקשרם באור ה' וקדושתו והוא בחי' ביטול היש לאין

Now, the revelation of the nullification of yesh into ayin that will be in the Time to Come comes through the Torah, which is the drawing-down of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, into physical things that are under the dominion of kelipas nogah, to raise them and bind them to the light of G-d and His holiness; and this is the nullification of yesh into ayin.

ולכן נקרא משחקת בכל עת היינו גם ע"י אתכפי' כו' נמשך התענוג עליון בהתורה וזהו בחי' בינונים זה

Therefore it is called "playing at all times": that is, even through subjugation (iskafya), etc., the supernal delight is drawn into the Torah. And this is the level of the beinonim (intermediate people), [of whom it is said,] "this one and

וזה שופטן ויש בהם משני העתים הנ"ל שבשעת התפלה הוא דבוק באלקות ואח"כ פונה לעסקיו כו':

that one judge them"; and they have both of the times mentioned above: during prayer he cleaves to G-dliness, and afterwards he turns to his affairs, etc.

24 משחקת בתבל ארצו. תבל ב"פ אריה כי יש אריה בחיות הקודש ויש אריה באופנים חיות בחי' יצירה

שית ספירן מקננין ביצירה והן הם בחי' שיתא סדרי משנה

"Playing in the inhabited world (tevel) of His earth." Tevel is twice aryeh (lion): for there is a lion among the holy chayos, and there is a lion among the ofanim. The chayos are of the level of Yetzirah (Formation): "six Sefiros nest in Yetzirah," and they are the six orders of the Mishnah,

שהם בבחי' טעם ודעת וכך החיות הקודש אהבתם היא בבחי' טעם ודעת ארי' שואג כו' מחמת השגתם

כי קדוש קדוש קדוש הוי' צבאות כו'

which are at the level of reason and knowledge. And so the holy chayos: their love is at the level of reason and knowledge, a lion roaring, etc., because of their comprehension that "Holy, holy, holy is Havayah of hosts," etc.:

איך שהוא קדוש ומובדל כו' ומבחי' זו שהיא בבחי' קדוש ומובדל שאינו בגדר עלמין נמשך לריבוי צבאות והיכלות עד שגם למטה מכה"כ

how He is holy and set apart, etc.; and from this level, which is holy and set apart, not within the bounds of worlds, there is a drawing-down to a multitude of hosts and chambers, to the point that even below, "the whole earth is full of His glory."

ולכך הם מרעישים בקול רעש גדול על עוצם קדושה זו ממקום קדוש כזה שיהי' נמשך ממקום כבודו מאור א"ס ב"ה שלמעלה מגדר עלמין להחיות העולמות

Therefore they raise a tumult "with a great roaring sound" over the immensity of this holiness: that from so holy a place there should be drawn down, "from the place of His glory," from the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, which is above the bounds of worlds, [light] to give life to the worlds.

אך עכ"ז הוא קדוש ומובדל ולא כדמיון הנפש שמתלבשת בגוף כו' אבל האופנים הם בבחי' עשי' שאין להם בחי' טעם ודעת והשגה גדולה באור א"ס ב"ה כחיות הקדש ואעפ"כ הם מרעישים מחמת אהבה טבעית שלהם

And yet He is holy and set apart, and not like the soul that is enclothed in the body, etc. But the ofanim are at the level of Asiyah (Action): they do not have reason and knowledge or great comprehension of the Infinite Light, blessed be He, as the holy chayos do; and nevertheless they raise a tumult, because of their natural love.

וזהו משחקת בתבל ב"פ אריה שבב' בחי' ארי' הוא בבחי' משחקת בין בבחי' אריה שבחיות הקדש בין בבחי' אריה שבאופנים.

And this is "playing in tevel," twice aryeh: for in both levels of lion it is at the level of "playing," both in the lion among the holy chayos and in the lion among the ofanim.

25 והנה כמו שיש ב' בחי' במלאכים חיות ואופנים כך יש ב' בחי' בבני אדם שוכני מטה יש שמתבונן בגדולת הוי' בק"ש שמע ישראל שמע לשון הבנה באחד ובשכמל"ו

Now, just as there are two levels among the angels, chayos and ofanim, so there are two levels among human beings, who dwell below. There is one who contemplates the greatness of Havayah in the Shema: "Hear, O Israel," "hear" being an expression of understanding, [contemplating] "One" and "Blessed be the Name of the glory of His kingdom forever and ever,"

ועי"ז יבא לקיום ואהבת בכל נפשך ממש ודברת בם בם בדברי תורה בבחי' ביטול היש לאין אני המשנה המדברת בפיו ודברי אשר שמתו בפיו והם הם הת"ח העוסקים בד"ת שיתא סדרי משנה שהם ביצירה.

and through this he comes to fulfill "And you shall love ... with all your soul," literally, [and] "and you shall speak of them," of them, in words of Torah, at the level of the nullification of yesh into ayin: "I am the Mishnah that speaks in your mouth," and "My words that I have put in your mouth." And these are the Torah scholars who occupy themselves with words of Torah, the six orders of the Mishnah, which are in Yetzirah.

26 ויש מי שאינו יכול ללמוד ודעתו קצרה וגם עוסק במו"מ והוא מבחי' עשיי ואעפ"כ גם הוא יכול לשאוג

And there is one who cannot learn, and his mind is limited, and he is also occupied in business; he is of the level of Asiyah. Nevertheless, he too can roar

כאריה שבאופנים עיי פי הפשוט שבאחד שהוא ית' לבדו הוא ועי"ז נמשך בו גי"כ ואהבת בכל לכבד בשני יצריך

like the lion among the ofanim, through the simple meaning of "One": that He alone, may He be blessed, is [G-d]. And through this there is drawn into him, too, "And you shall love ... with all your heart," with both your inclinations,

כי בכל אי יש אהבה הטבעית עיין בסש"ב פי"ח וזוכים לגילוי זה עיי הצדקה שנק' מעשה כמ"ש והי' מעשה הצדקה שלום כו',

for in every one there is the natural love (see Sefer Shel Beinonim, chapter 18). And they merit this revelation through charity (tzedakah), which is called "deed" (maaseh), as it is written, "And the deed of charity shall be peace," etc.

ועי"ז גורמים וממשיכים בחי' משחקת בתבל ארצו הוא ענין המשכת עונג ושעשועים העליונים כנ"ל וכמ"ש כמים הפנים לפנים כן לב האדם פי'

And through this they bring about and draw down the level of "playing in the inhabited world of His earth," which is the drawing-down of the supernal delight and delights, as mentioned above; and as it is written, "As water, face to face, so the heart of man." The meaning is:

כי יש ב' בחי' אדם היינו כי במלאכים פני אריה כו' כתיב ודמות פניהם פני אדם ויש בחי' אדם למעלה ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם

there are two levels of “man” (adam). For of the angels, [with] the face of a lion, etc., it is written, “And the likeness of their faces was the face of a man”; and there is a level of “man” above: “And upon the likeness of the throne, a likeness like the appearance of a man,”

דהיינו רמ"ח מצות עשה ושס"ה ל"ת וע"י כמים הפנים לפנים להיות בחי' פנימי' מלמטה למעלה להמשכת בחי' פנימית עליון כן נמשך לב האדם העליון שעל הכסא הוא בחי' התורה רמ"ח מצות עשה כו'

that is, the 248 positive commandments and the 365 prohibitions. And through “as water, face to face,” so that there be the inner dimension from below upward, to draw down the supernal inner dimension, so “the heart of the man” is drawn down: [of] the supernal man upon the throne, which is the Torah, the 248 positive commandments, etc.,

לאדם התחתון שבמלאכים ודמות פניהם כו' וז"ש ושעשועי את בני אדם הם הן ב' בחי' אדם הנ"ל להיות ההמשכה כמים הפנים כו'.

to the lower man that is among the angels, “and the likeness of their faces,” etc. And this is [the meaning of] what is written, “and my delights are with the children of man (bnei adam)”: these are the two levels of “man” mentioned above, so that the drawing-down be “as water, face to face,” etc.

לכן אמרו רז"ל ביום חתונתו זו מתן תורה בחי' חתונה וזיווג משפיע ומקבל כו' שאין לך טפה יורדת מלמעלה עד שאין עולים כו':

Therefore our Sages, of blessed memory, said, “‘On the day of his wedding’: this is the Giving of the Torah,” the level of a wedding and union of giver and receiver, etc.; for there is no drop that comes down from above unless [drops] rise up, etc.

LikuteiTorah.com
THE CHASSIDISHE PARSHA

About this edition

This edition contains the Hebrew text and the English translation.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Copy, print and share it freely, crediting Kehot Publication Society and likuteitorah.com; it may not be sold. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

English translation: prepared for likuteitorah.com with AI assistance (claude-code/opus-5.5) and checked against the Hebrew and against Sefaria; not yet reviewed by a human editor. Please check anything important against the Hebrew.

The Rebbe asked that the maamarim of the week's parsha, the "Chassidishe Parsha," be learned during that week, spread over its seven days (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Why learn it, and the Rebbe's brachos: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

A free, non-commercial project; nothing here is sold. Not affiliated with Kehot, Sefaria or the Lubavitch Library. © likuteitorah.com

From likuteitorah.com/likkutei-torah/bamidbar/19/

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok